

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za bibliotekarstvo

KRITERIJI ZA VERODOSTOJNOST IN KAKOVOST ELEKTRONSKIH DOKUMENTOV

Avtorici: Nina Janžekovič in
Maja Jelen, 4. letnik

Mentor: dr. Jure Dimec

maj, 2001

KAZALO

UVOD	3
VERODOSTOJNOST IN KAKOVOST INFORMACIJ	4
KRITERIJI ZA OCENO KVALITETE DOKUMENTOV	5
NAČINI ZA VEČJO VERODOSTOJNOST DOKUMENTOV	10
ZAKLJUČEK	12
BIBLIOGRAFIJA	13

UVOD

Komur so informacije osnovno orodje pri njegovem delu ve, kako pomembni sta verodostojnost in kakovost le-teh. Verodostojne in kakovostne informacije so tiste, pri katerih ne dvomimo o njihovi resničnosti, zanesljivosti.

Pri izbiranju informacij moramo biti pozorni, da so le-te zanesljive, veljavne, imajo vpliv na bralca in so primerne glede na zastavljeni cilj.

V dobi informacijske tehnologije predstavljajo pomemben vir informacij tudi dokumenti objavljeni na internetu. Tam obstaja velika količina informacij, nenehno nastajajo nove, stare pa se popravljajo in obnavljajo. Obstaja več vrst informacij (dejstva, mnenja, interpretacije, statistike), ki služijo različnim namenom (nekateri želijo informirati, prepričati, predstaviti novo stališče, spremeniti prepričanje). Zaradi različnih vrst informacij, ki služijo različnim namenom so informacije različno kvalitetne in zanesljive.

V najini seminarski nalogi bova skušali predstaviti kriterije in načine, kako zagotoviti večjo verodostojnost in kakovost informacij.

VERODOSTOJNOST IN KAKOVOST INFORMACIJ

Od kdaj se preverja kakovost podatkov?

Preverjanje resničnosti podatkov se je začelo že pri starih Grkih, ko so učenjaki javno razpravljali o svojih idejah in jih empirično preverjali.

Temelj formalnega znanstvenega komuniciranja se je postavil leta 1665, ko sta izšla znanstvena časopisa *Journal des Savants* in *Philosophical Transactions*. To sta prva časopisa, katerih članki so bili že pred objavo ocenjeni in pregledani.

V 19. stoletju so uredniki časopisov sami presojali o kakovosti prispevkov in se odločali, ali so primerni za objavo. Z naglim razvojem znanosti in informacijske tehnologije v 20. stoletju pa je prišlo do velikih sprememb. Knjižnicam in uporabnikom je na voljo vse več informacij na različnih medijih. Najopaznejša sprememba pa se je pojavila s sodobno informacijsko tehnologijo - svetovnim spletom.

Zakaj je preverjanje kakovosti informacij nujno?

Količina virov na internetu se širi z osupljivo hitrostjo. Vsak dan je v svet poslanih veliko informacij, žal pa zelo malo res kvalitetnih. Za razliko od profesionalnega revialnega tiska in komercialnih založnikov, ki imajo razvit sistem uredniškega pregledovanja in zunanje recenzentske politike, da zagotovijo ustrezen nivo informacij, se informacija lahko širi po internetu na glede na točnost, veljavnost ali napake. Upoštevajoč globalno strukturo interneta, ki zajema različnost sistemov in kultur, je malo verjetno, da bo katerikoli posameznik ali narod lahko pomembno vplival, reguliral ali spremenil kaotično stanje toka informacij, ki karakterizira Wold Wide Web.¹

Kako se preverja kakovost podatkov?

Kakovost oziroma verodostojnost informacij, ki jih posredujejo avtorji, se večkrat preverja, tako pred objavo v publikacijah kot tudi po njej.

Članki, ki so pred objavo ocenjeni in pregledani, dosegajo vsaj minimalno raven kakovosti, saj se avtorji že pri nastajanju članka zavedajo, da bo nekdo preverjal njegovo kakovost.

Če so informacije pregledane, dokazane in ocenjene, pravimo da so informacije **"filtrirane"**. V takšnem primeru lahko končni uporabnik te informacije uporabi in zaupa njihovi veljavnosti in dokazanosti. V nasprotnem primeru pa jih morajo sami oceniti in ovrednotiti. Obstajajo trije tradicionalni načini filtriranja informacij:

1. kadar gre za vladni dokument ali dokument neke organizacije, o njegovi vsebini navadno ne dvomimo, saj smo lahko prepričani o njegovi verodostojnosti;
2. kadar je dokument kot uvodni članek ali kritika založbe, lahko rečemo, da je dokument zanesljiv;
3. kadar dokument ovrednoti strokovnjak, kritik ali specialni knjižničar in je del nekega projekta, je dokument veljaven.²

Ovrednotenje informacij je pomembno ne glede na to, kje smo jih našli. Prepričati se moramo o njihovi zanesljivosti, verodostojnosti, perspektivi in namenu. Najprej se je ta kontrola več stoletij nanašala le na tiskane dokumente, danes pa postaja vedno bolj relevantna tudi v elektronskem svetu interneta.

¹ Wilkinson, Gene: Evaluating the quality of internet information sources (1998)

² Brandt, Scott D.: Evaluating Information on the Internet (1996)

Avtor objavi članek na svetovnem spletu in ta je tako prosto dostopen uporabnikom, ki imajo dostop do spleta. Tako imajo možnost, da ga prebirajo, ocenjujejo ter svoje mnenje po elektronski pošti sporočajo avtorju.

Ali so vse informacije na internetu kakovostne?

Splošno mnenje je, da je kakovost informacij na svetovnem spletu nizka, po drugi strani pa je njegova rast nedvomno izjemna. Svetovni splet je, močno poenostavljeno, nenehno spreminjajoča se mreža hipertekstnih dokumentov. Z vidika kakovosti ga obremenjujeta dva problema: **vsebinsko podvajanje dokumentov in njihovo iskanje**.³

Prednost (ali pa morda pomanjkljivost) interneta je, da lahko vsakdo karkoli objavi na spletu. Tako se na spletu znajdejo dokumenti, ki so se tako izognili oceni.

Vendar je treba poudariti, da iskanje informacij na spletu še ne pomeni vrednotenja le-teh. Poznamo tri načine **iskanja informacij**:

- *selektivna funkcija*: identifikacija in zbiranje Web strani in povezav,
- *funkcija sestavljanja*: shranjevanje informacij in urejanje dostopa do njih,
- *funkcija iskanja*: omogočanje ponovnega dostopa do Web strani in povezav.⁴

Selekcija informacij poteka po dveh **osnovnih metodah**. Pri prvi uporabnik sam vpiše ali predloži Web stran ali povezavo (kot npr. Yahoo!). Druga oblika selekcije pa poteka s pomočjo posebne tehnologije. Pri tem se uporablja sposobnost interneta, da pošlje zahtevo do strežnika, tako da ta najde vse Web strani in povezave, ki jih ta strežnik vzdržuje. Toda v obeh primerih je vrednotenje dobljenih informacij nujno.⁵

Vrednotenje informacij poteka na dveh nivojih: na objektivnem in subjektivnem. **Objektivno** vrednotenje je ugotavljanje veljavnosti, zanesljivosti in avtentičnosti informacij. **Subjektivno** vrednotenje pa je ugotavljanje ali informacije ustrezajo uporabnikovim potrebam.

Osnovni pristop objektivnega vrednotenja informacij na internetu je podoben kot ocenjevanje tiskanih dokumentov. Da so dokumenti resnični morajo vsebovati naslednje elemente:

- potrditev avtorja,
- njegova ali njena pripadnost organizaciji,
- datum kreiranja ali popravljanja dokumenta,
- komu je namenjen dokument in
- čemu le-ta služi.⁶

KRITERIJI ZA OCENO KVALITETE DOKUMENTOV

Problem ocenjevanja kvalitete in verodostojnosti dokumenta je pravzaprav problem evalvacije dokumentov.

³ Gerkeš, M.: Kakovost informacij na WWW in električni dokumenti, 1999, str. 15.

⁴ Glej opombo 2

⁵ Glej opombo 2

⁶ Glej opombo 2

Evalvacija elektronskega dokumenta obsega dva vidika: vrednotenje vsebine dokumenta in vrednotenje internetne strani.

Množica dokumentov na to temo večinoma navaja kriterije za ocenjevanje kvalitete dokumentov, kot so jih izdelali znanstveniki, bibliotekarji in druga zainteresirana javnost. Namenjeni so tako tistim, ki pregledujejo elektronske dokumente (uporabnikom) kot tistim, ki dokumente izdelujejo. Lahko so temelj za izdelavo orodij, s katerimi bi ocenjevali kakovost dokumentov na internetu, oz. izhodišče za razvoj strategij in tehnik za uspešno iskanje virov. Prav tako so uporabni za razvoj smernic in standardov za razvoj kvalitetnih internetnih strani.

Na internetu poteka več projektov za razvoj kvalitetnih orodij za ocenjevanje informacij. Eden izmed takih projektov poteka na Univerzi v Georgii (1996- 1998). Namen projekta je bil razviti kriterije, ki bi pomagali študentom, znanstvenikom in ostalim pri ocenjevanju kvalitete informacij na internetu in razviti standarde za oblikovanje internetnih virov.

Projekt je razvil 125 indikatorjev, razdeljenih v 11 skupin.

1. Dostopnost strani in uporabnost⁷

Preden presojamo kvaliteto vira, je nujno locirati in zagotoviti dostop do strežnika, kjer je dokument shranjen. Dostopnost do strani in uporabnost- ta kriterij se ukvarja s prvim vtisom, ki ga internetna stran naredi na uporabnika in teme kot so: lahkotnost povezave in nalaganja, identifikacija strani, omejitve dostopa in druga vprašanja, s katerimi se je treba spoprijeti preden uporabimo informacijo s strani.

Kakšno je ime strani?

Kateri posameznik, skupina ali organizacija sponzorira ali vzdržuje stran?

Kakšen je URL strani? Je stabilen ali se spreminja?

Ali obstajajo različne verzije dokumenta, da jih lahko pregledujemo z različnimi brskalniki?

Ali je dokument varen pred vdori in virusi?

Ali se stran dolgo nalaga?

Ali običajno lahko dosežeš stran ali je pogosto preobremenjena ali nedostopna?

Ali obstajajo kakšna pravila za uporabo vira?

Je komercialna stran, ki zahteva plačilo za polni dostop?

Je uporabnik obveščen o tem, kdaj gostitelj zbira podatke o uporabniku?

Če vsebuje zaupne informacije ali so povezave varne?

2. Identifikacija vira in dokumenta⁸

Če želimo začeti proces formiranja sodb o kvaliteti informacije znotraj vira je nujno locirati dokument na spletni strani in zbrati opisne informacije o dokumentu. Identifikacija vira in dokumenta se ukvarja z informacijami kot so naslov in URL naslov dokumenta kot opis vsebine, namena in ciljnega občinstva.

Kakšen je naslov dokumenta? Kakšen je URL dokumenta?

V katero področje, disciplino ali temo bi lahko uvrstili dokument?

Za kakšno občinstvo je bil dokument oblikovan?

Kakšen je namen dokumenta?

⁷ Wilkinson, Gene, Bennet, Lisa, Oliver, Kevin: Consolidated listing of evaluation criteria and quality indicators (1998)

⁸ Glej opombo št.7

Je uporabnik informiran o sporni vsebini znotraj dokumenta?
Kdaj je bil dokument kreiran? Kdaj je bil objavljen na internetu? Kdaj je bil nazadnje revidiran?
Ali je dokument stabilen ali bo prestavljen ali odstranjen s strani?

3. Identifikacija avtorja⁹

Identifikacija avtorja se ukvarja z opisnimi informacijami o avtorju kot so ime, položaj, usposobljenost, kontaktne informacije. Identificirati je treba tudi druge posameznike in organizacije, ki so sponzorji ali so drugače vpleteni v produkcijo dokumenta.

Kako je avtorju ime?
V okviru katerih institucij deluje avtor?
Kakšen je avtorjev akademski naziv ?
Kakšne so avtorjeve izkušnje ali usposobljenost za temo?
Kakšen je avtorjev naslov elektronske pošte? Telefonska številka?
Je dokument sponzoriral ali kako drugače podprl kak posameznik, skupina ali organizacija?

4. Avtoriteta avtorja¹⁰

Sodbe o kvaliteti informacij dokumenta so povezane s usposobljenostjo avtorja, da predstavi mnenje ali informacije o temi. Avtoriteta avtorja zajema teme kot so izobrazba, delovne izkušnje, pripadanje različnim institucijam ali organizacijam in objave avtorja in vprašanje ali so te kvaliteta avtorja povezane z vsebino dokumenta.

Je avtor prepoznavna avtoriteta na tematskem področju, ki ga dokument obravnava?
Je avtor že objavljala dokumente povezane z obravnavano temo?
Je avtorjeva izobrazba primerna in povezana s temo dokumenta? Kaj pa izkušnje?
Je avtor povezan z izobraževalno ustanovo, raziskovalnim laboratorijem, vladno agencijo ali drugo ugledno organizacijo povezano s temo dokumenta?

5. Struktura in oblikovanje informacije¹¹

Uporabnost informacij je odvisna od tega kako dobro je organizirana vsebina. Ta kriterij se ukvarja s tem kako je dokument strukturiran in sprašuje ali dokument sledi sprejetim oblikovnim standardom kot so izjava o namenu dokumenta, opis dometa (scope) dokumenta, vključevanje interaktivnosti ali omogočanje različnih formatov primernih za različne učne stile.

Je namen naloge jasno izpostavljen?
Ali naslov dokumenta opisuje vsebino? Ali ustreza namenu in ciljni publiki? Ali je jasen ali razumljiv le avtorju?
Ali uporaba grafike in ikon prispeva k jasnosti in uporabnosti informacij?

⁹ Glej opombo št.7

¹⁰ Glej opombo št.7

¹¹ Glej opombo št.7

Ali stran ponuja poleg vsebine druge značilnosti? (naslov elektronske pošte za več informacij, naročanje, shranjevanje)

Ali ikone ustrezajo starostnim skupinam ki so jim namenjene? (tekst in indeksi za odrasle, ikone za otroke) Je pozornost posvečena potrebam posebnih skupin uporabnikov? Ali je vključenih več medijev za podpiranje različnih učnih stilov? (vizualni, slušni...)

Je stran v angleščini ali je dostopna tudi govorcem drugih jezikovnih skupin?

Je vključena interaktivnost? (ali uporabnik lahko postavi vprašanje in dobi odgovor, ali predstavljeno lahko praktično preizkusi)

6. Relevantnost in namen vsebine¹²

Kvaliteta informacije znotraj dokumenta je povezana s potrebami uporabnika. Ta kriterij se ukvarja z informacijami v dokumentu in s tem ali dosežejo uporabnika. Ukvarja se s tipom in poglobljenostjo dokumenta, ali ta dodaja informacije, ali pušča luknje, ali se da informacija uvrstiti v širše področje znanja.

Je vsebina povezana z uporabnikovimi potrebami?

Je informacija dovolj nova?

Je tema dovolj široka da ustreza uporabnikovim potrebam?

So očitne vrzeli v pokritju teme?

Se da dokument vključiti v širše področje znanja ali kontekst?

7. Veljavnost vsebine¹³

Veljavnost dokumenta odpira vprašanje zaupanja v informacije v dokumentu. Vključuje identifikacijo metod za pridobivanje informacij, vprašanje ali avtor citira originalne vire in kako, ali je bil dokument recenziran (peer review) in ali avtor uporablja statistike za podporo svojim trditvam.

Je uporabljena metodologija opisana in primerna vsebini?

Je dokument povezan ali citiran s strani prepoznavne avtoritete?

Ali je bil dokument recenziran?

Ali je vir primarni ali sekundarni vir (spremenjen, selekcioniran ali preurejen)?

Ali avtor potrdi točnost informacij z uporabo bibliografije?

Ali avtor podpira trditev s statističnimi podatki?

Ali stran ureja ugledna univerza, vladna agencija ali druga ugledna ustanova?

8. Točnost in uravnovešenost vsebine¹⁴

Se ukvarja z dokazi napak ali netočnosti v dokumentu. Dokaz napake je očitno netočna izjava ali nenavadna, z dokazi nepodprta trditev avtorja ali sponzorja ali enostranski argumenti o spornih temah. Dokaz netočnosti je očitno pretiravanje ali nekonsistentna kvaliteta.

Ali so pred nami kakšne očitne napake ali opustitve?

Če imamo opraviti s kontroverznimi temami, ali so predstavljene vse plati teme?

¹² Glej opombo št.7

¹³ Glej opombo št.7

¹⁴ Glej opombo št.7

Ali je sponzor dovolj ugleden glede na temo dokumenta? Ali ima avtor ali sponzor komercialni ali tudi sicer povečan interes za temo?

Ali so predstavljene informacije dosledne kvalitete?

Ali so kje znaki hitre in nemarne priprave dokumenta kot so slovnične napake ali napake pri črkovanju?

9. Navigacija znotraj dokumenta¹⁵

Kvaliteta virov na internetu temelji na uporabnosti in interaktivnosti dokumentov kot tudi na kvaliteti informacij znotraj dokumentov. Navigacija znotraj dokumenta se ukvarja s tem kako lahko je raziskovati dokumente in obravnava organizacijsko strukturo, oblikovanje menijev, indeksov, kazal vsebine, iskalnih funkcij in online pomoči.

Je organizacijska struktura dokumenta dobra (po temi, formatu, ciljni publiki, časovnem, geografskem vidiku, avtorjih...)?

Ali obstaja zemljevid ali menijska vrstica s pomočjo katere bi brskali po dokumentu?

Ali obstaja kak indeks, kazalo vsebine? Ali je vključena funkcija iskanja znotraj dokumenta?

Ali obstaja sistem pomoči za tiste ki ga potrebujejo? Kako uporaben je?

Če obstaja povezava na drugo stran kako težko je priti nazaj na domačo stran?

10. Kvalitete povezav¹⁶

Eden izmed ključnih vidikov hipertekstnih povezav je sposobnost povezati dokument z drugimi viri. Kvaliteta povezav se ukvarja s tem kako uporabne so povezave (ali so samo »povezave povezav« ali so smernice na res važne informacije) in kako jasno so označene in komentirane.

Ali so povezave jasno vidne in razumljive?

Ali se povezavam dodani osnovni napotki za uporabo?

Ali so povezave komentirane?

Ali so uporabniki informirani s kakšnim tipom dokumenta se bodo povezali? (video, glasba) S kakšnim tipom informacije? (definicija, elaborat, primer)

Ali gre v prvi vrsti za povezave na vire ali zgolj seznam virov?

So povezave evalvirane? Po kakšnih kriterijih? So povezave relevantne za dokument?

Ali gre za povezavo na primerno vrsto vira? (npr. povezava na gopher)

Kako zanesljive so povezave? (povezave na aktivne strani)

11. Vidik estetike in afektiranosti¹⁷

Medij, ki lahko prikaže informacijo v različnih formatih ustvarja potrebo po ocenjevanju kvalitete celega dokumenta, ne le besedila v njem. Estetski in vidik čustvenega odziva se ukvarja s tem kako dobro je dokument oblikovan glede na grafiko, sposobnost branja in uporabe ustvarjalnih elementov. Posebej se kategorija ukvarja s »občutkom«, ki ga dokument zbuja.

¹⁵ Glej opombo št.7

¹⁶ Glej opombo št.7

¹⁷ Glej opombo št.7

Ali dokument sledi veljavnim načelom grafičnega oblikovanja? (uravnoteženost, enovitost, proporciji, preprostost etc.) ? Kaj pa veljavnim načelom oblikovanja besedila? (primerna raba naslovov, omejeno mešanje tipov in velikosti itd.)

Ali smernicam za dobro berljivost in čitljivost ?(dovolj barvnega in tonskega kontrasta med besedilom in ozadjem, velikost črk itd.)

Ali uporaba kreativnih elementov poveča uporabnost in izboljša vizualni izgled dokumenta? Kaj pa uporaba barv in slik?

Ali je stran tako kompleksno oblikovana, da to odvrta pozornost od vsebine?

Ali uporaba časovno omejenega medija (animacije, glas, video) prispeva k temu, da nam stran ugaja? Ali vir privlači in ohranja uporabnikovo pozornost? (uporaba humorja, aktivnega odzivanja, iskanje povratne informacije etc.)

Ali dokument spodbuja uporabnikovo kreativnost ali razmišljanje?

Poleg tega, da vemo **kaj** vrednotiti na elektronskih dokumentih se vprašajmo še **kdo** vrednoti elektronske dokumente.

Elizabeth Kirk opozarja, da je pri informacijah ki jih najdemo s pomočjo iskalnih strojev kot so AltaVista ali Yahoo ali pri drugih servisih ki razvrščajo internetne strani potrebno vedeti

- Kako se iskalni stroj odloča za vrstni red po katerem vrača iskane informacije. Opozarja na to, da nekateri iskalni stroji prodajajo mesta na vrhu lestvice razvrščenih dokumentov oglaševalcem.
- Na kakšen način iskalni stroj išče informacije, in kako pogosto so njihove informacije posodobljene
- Kako servis ocenjuje internetne strani ¹⁸

NAČINI ZA VEČJO VERODOSTOJNOST DOKUMENTOV¹⁹

Pri elektronskih dokumentih avtor ne more zagotoviti verodostojnosti svojega dela z lastnoročnim podpisom. Podpis sicer pomeni, da je dokument istoveten kot takrat, ko je bil podpisan in da se strinjamo z njegovo vsebino. Poznamo dva načina, ki pripomoreta k zagotavljanju resničnosti podatkov.

Prvi način je **šifriranje**. Če dokument ni namenjen vsem uporabnikom, mora biti šifriran tako, da ga zna dešifrirati le tisti, ki mu je namenjen. Dober šifrirni postopek mora vsebovati naslednje pogoje:

- zasebnost dokumenta sloni na tajnosti ključa za dešifriranje;
- postopek šifriranja mora biti enostaven, da ga računalnik opravi v čim krajšem času;
- postopek dešifriranja mora biti enostaven za tistega, ki pozna tajni ključ in praktično neizvedljiv za tistega, ki tega ključa ne pozna, četudi pozna sam postopek dešifriranja in ima na razpolago zmogljiv računalnik.

¹⁸ Elizabeth Kirk: Evaluating information found on the internet (1996)

¹⁹ Tomažič, S.: Varne komunikacije

Poznamo dve vrsti šifriranja: **simetrično in asimetrično**. Pri simetričnem je za šifriranje uporabljen isti ključ kot za dešifriranje, pri čemer lahko pride do težav pri izmenjavi ključev.

Asimetrično šifriranje pa ima ključ, ki je sestavljen iz ključa za šifriranje in ključa za dešifriranje. Dokument šifriramo s prvim ključem tako, da ga ni mogoče dešifrirati, četudi ta ključ poznamo. Ta postopek se imenuje enosmerno šifriranje.

Druga možnost za večjo verodostojnost pa je **digitalni podpis**. Iznajdba asimetričnega šifriranja je omogočila uvedbo digitalnega podpisa. Z njim lahko v veliki meri zagotavljamo verodostojnost elektronskih dokumentov. Digitalni podpis opravlja enako funkcijo kot lastnoročni podpis, vendar mu ni podoben. Dokument, ki smo ga šifrirali z zasebnim ključem, lahko prejemnik dešifrira z javnim ključem. Tako je omogočen dostop do dokumenta vsem, ki poznajo naš javni ključ. Ker pa smo mi edini, ki poznamo naš zasebni ključ, smo tudi edini, ki smo lahko z njim šifrirali dokument. Vsaka sprememba onemogoči dešifriranje z javnim ključem.

Vendar je šifriranje precej nepraktično. Bolj enostavno je, če tvorimo prstni odtis dokumenta. **Prstni odtis** dokumenta je neko zaporedje (število), ki ga dobimo (izračunamo) iz dokumenta tako, da se vsaka najmanjša sprememba dokumenta odraža v njegovem prstnem odtisu.

Elektronski dokument lahko podpišemo tako, da najprej izračunamo njegov prstni odtis, ki ga nato šifriramo s svojim privatnim ključem. Tako šifriran prstni odtis dodamo dokumentu kot digitalni podpis.

ZAKLJUČEK

Kako se znajti v svetu kvalitetnih in nekvalitetnih dokumentov?

Ker je dostopnih toliko informacij, in ker so lahko skoraj anonimne, na drugi strani pa na internetu ni filtrov, ki bi te informacije ocenjevali (znanstveniki, izdajatelji, knjižničarji) je nujno razvijanje sposobnosti ocenjevanja informacij pri uporabnikih informacij z interneta. Kirk Elizabeth pravi, da bi koncept uporabe interneta lahko strnili v stavek: *Let the reader beware.*²⁰

Robert Harris strne napotke kako laže preživeti v svetu (nekvalitetnih) informacij v stavek: *Take your information to the CAFE (Challenge, Adapt, File, Evaluate).*

Challenge Izzivaj informacije, jemlji informacije kot izziv in zahtevaj njihovo utemeljitev. Vzemi informacijo pod drobnogled in si zastavlja vprašanja. Kdo tako pravi? Zakaj? Zakaj je bila ta informacija ustvarjena? Zakaj zaupam temu viru? Kako vem, da je resničen? Kdo stoji za argumenti?

Adapt Prilagodi svojo skepso in zahteve po kvaliteti informacije tako, da se bodo ujemale s pomembnostjo informacij in močjo trditve. Zahtevaj večjo verodostojnost in več dokazov za sporne trditve, za informacije, ki so zate nove.

File V mislih uredi nove informacije, šele potem jim zaupaj. Izogibaj se prehitremu sklepanju ali prenašnim odločitvam. Vzemi si čas, počakaj da pridobiš še več informacij.

Evaluate Redno ocenjuj in ponovno ocenjuj informacije okoli tebe. Nove informacije in spremenjene okoliščine bodo vplivale na točnost informacij, tudi informacij ki jih že poznaš. Spoznaj, da so informacije dinamične narave.²¹

²⁰ Kirk Elizabeth: Evaluating information found on teh internet (1996)

²¹ Harris, Robert: Evaluating Internet Research Sources (1997)

BIBLIOGRAFIJA

Ambre, John in ostali: Criteria for Assessing the quality of Health Information on the Internet (1997)

URL: <http://hitiweb.mitstek.org/does/criteria> (citirano 20.4.2001)

Brandt, Scott D.: Evaluating Information on the Internet (1996)

URL: <http://thorplus.lib.purdue.edu/~techman/evaluate.html> (citirano 23.4.2001)

Gerkeš, Maksimiljan: Kakovost informacij na WWW in električni dokumenti, v: Cobiss obvestila, 4(1999)1, str. 14-23.

Harris, Robert: Evaluating Internet Research Sources (1997)

URL: http://www.scu.edu/R_Harris/evalu8it.html (citirano 20.4.2001)

Kirk, Elizabeth: Evaluating Information Found on the Internet (1996)

URL: <http://milton.mse.jhu.edu:8001/research/education/net.html> (citirano 20.4.2001)

Pečko-Mlekuš, Helena: Zagotavljanje kakovosti publikacij s pomočjo sodobne informacijske tehnologije, v: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Strokovno posvetovanje, Maribor, 11.-13. oktober 2000, str. 248-257.

Tomažič, Sašo: Varne komunikacije

URL: <http://www.mss.edus.si/cgi-bin/trans/mss/tomazic.htm?slowin> (citirano 3.5.2001)

Wilkinson, Gene; Bennet, Lisa; Oliver, Kevin: Evaluating the Quality on Internet Information Sources (1998)

URL: <http://www.edtech.vt.edu/edtech/kmoliver/webeval/criteria.html> (citirano 20.4.2001)

<http://www.webcredibility.org/links.htm>

